

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՈՐԷՆ

Ե. ԹՈՐՈՏՅԱՆ

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւն ԱՐՄԱՅՍԻ Լուսարի ԳԱԶԻՐԷ (Եգիպտոս)

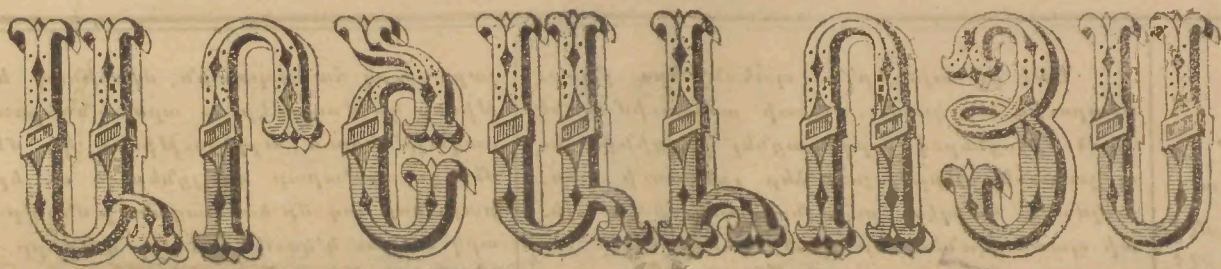
Adresse:

E. THOROSSIAN

Direct.- propr. du journal Arménien

ARCHALOUYCE

LE CAIRE (EGYPTE)

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ԿԵ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԶՈՐԻՔՆԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱՐՔ ՕՐԲԻՐ

ՐԱՄԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան ողջ դանկիւն	60
Վեցամեայ	35
ՕՏԱՐ ԵՐԳԻՐՆԵՐ	
Տարեկան	20
Վեցամեայ	12

ՐԱՄԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ ԿԱՆՈՒԿ Եւ Քղթատարի ծախքը Խնայարարական վրայ է:

Խնայարարական ուղղութեամբ գրութիւնք Եւ չեն տրուիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ Կանխիկ վճարելի են:

ՆՈՐՈՇ ԼՍՅՈՐՈՐԵՆ

—*—

Հայրդիին արեւ անցեր, Յունաց ճրագ արթագներ, Կեանքիս պայծառ լոյս խաւարեր, Կիսիս ինչ պիտի է ինչպիսիք...

Հայրդիին սիրեմ է սրտիս, Հայրեկիս արեւուն, Օտար երկիր, օտար երկիր, Օտար կուսակ լոյս արթունք...

Հայրդիին ձայնն է ձայն, Անոր պարտն է քուն, Մաղիկն քերթիսն է քարիքներ, Վարդ անկիւնիս քարշաւեր...

Հայրդիին ո՛վ կը լրէս, Այլիս արցունքն ո՛վ արիւն, Հեղուր Հայրդիին հոգիքիս, Հայրդիին կեանքն ո՛ր գտնէ...

Հայրդիին սուգ է պատեր, Սիրտ հոգիներ... Բար սիրտեր... Անի սիրտ հոգիներ, Գաւաթ քունիս, Հայրեկիս կ'արցունքն սիրտ...

Հայրդիին միջն աչ հերիք... Ձայնն ար արեւ, Հայրդիին Բար սիրտեր, Կը լրէս արեւ Հայրեկիս...

Հայրդիին քե անձամանակ, Բնակարանի լուսնի զայ, Օտար երկրում անլոյս մեծի, Քե ինչ կորսի՞ յիշատակ, Յունաց ճրագ արթունք ինչ արեւուն...

Հայրդիին Կեանքիս, Կայր ձայն գալիսն Հայրսասն, Երկիրն շողերն ինչ կարեւ, Անկեր շողերն ինչ շողերն:

Եւ երկրորդ գաւառներու համար Առաջնորդներ փութացնելու կենսական խնդիրներն են՝ սրտնք, գծարդարար, ամենէն աւելի մասնաւած են ժամկետի աչք քան վար սկզբնաւորն:

Կանխարարական խնդրոյն համար ուժը երկար տարիներ զոհուեցան, իսկ գաւառներու ազատագրութեան համար ոչ նուազ քան մէկ վեցեակ տարի, օրէնքներ, կանխարարական սահմանափակում, վերջնական փճումներ արձակուեցան, Եւ գեռ ինչը, ինչը... Եւ սակայն ստակաւին չենք գիտեր որքան տարիներ պիտի անցնին Եւ ողորմելի այս երկու խնդիրները պիտի մնան այն վիճակին մէջ՝ ո՛ր ար են այս վայրկեան:

Ձի կարծուի, թէ ժամանակի քաղաքականութիւնն է որ արդէք կ'ըլլայ անցը, ո՛չ, — պարզ օրը մարտի օրը հանկիթ խաչող Եւ համար հատուկ գաղտնի ճաշակող ճարտիկ վանականին հետ ինչ յարաբերութիւն կրնայ ունենալ ստանալով... Եւ պիտի քիչ քիչ կան պարզ հանգուլ կառավարութիւնը ցոյց կը տրուի պատճառ, սակայն այնպէս չէ՝ պատճառը մեր կամքը յառաջ ամենէն համար՝ փոքրիկական իրաւաց քանարարութիւն է... վարպետ ձեւերով:

Այս հիմարտութիւնն ի փեր հանելու համար՝ երկար յօդուած մը գրելու պէտք չենք տեսնար: Կերպիս քաղաքականութիւնն ինչ որ ալ ըլլայ, անկասկած թէ պէտք հայերուն, կարելի չէ սակայն որ արդէք ըլլայ Պատրիարքարանի կիսկիտ Աթոսին կաթողիկոսն ընտրելու: Եթէ կայ բան մը որուն կը հակառակի կառավարութիւնն ու պիտի հակառակի, ուրիշ բան չէ եթէ ո՛չ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի միջամտութիւնն: Այս բնագրութեան գործին մէջ, կառավարութիւնը կ'ուզէ որ կիսկիտ կաթողիկոսութեան վրայ բեկանէ Պատրիարքարանի իրաւասութիւնը, կ'ուզէ որ կիսկիտ իր կաթողիկոսն ինքը ընտրէ՝ հետեւաբար չ'ուզէ որ Պատրիարքարանն իր իրաւունքները միջամտութեան վրայ զարկէ: Եւ ինչպիսիք ինչ զարկէ, իսկ Պատրիարքարանը, իբրև վարչական իրաւունք, կ'ուզէ պահպանել իր գերիշխանութիւնն այդ Աթոսին վրայ — մէկ խօսքով, չ'ուզէ որ արդէք իրաւունք մը կորստի(?) — Բայց այս ամենը երևութական է, հոս է բուն ժամանակը՝ զոր Պատրիարքարանը անցրու ինչ պատրաստ կա, ի գործ կը գնէ Եւ կենսական խնդիր մը մեռելութեան կը մասնուի ի զ՛՛ք...:

Պարզ խորհրդածութեամբ մը անցեալին վրայ, կրնայ հարցուիլ թէ՛ արդեօք Սահմանադրութեան Օրէնքը՝ բուն իսկ Սուլթանին վաւերացած ու Տեսլագին մէջ անցած, նուազ պահպանելի արդէք իրաւունք մըն էր քան կիսկիտ կաթողիկոսութեան վրայ ունեցած իրաւասութիւնը: Այլ սակայն Պատրիարքարանը ո՛րքան հըռ հաճոյակատարութեամբ զիջում քան Սահմանադրութեան ընդունումը այնքան գէտ կը կանգնի Սահմանադրութեան ընտրութեան մէջ իրաւասութեան բեկմանը... Եւ որպէս զի իր սեղանը ընտրել տայ՝ քան մը որ ի զուր կը վերագրուի Թուրք կառավարութեան կառավարութեան ինչ փոքր թէ՛ ո՛ր Եւ պիտի ստանալ պիտի ընտրուի կաթողիկոս: Ազգին ad libitum ինչ որ միջամտէ,

քանի՛ որ լաւ գիտէ թէ՛ ո՛չ իր իրական, ո՛չ Շիրմաւեան, ո՛չ Ապահուելի, ո՛չ Մանուկեան Եւ ո՛չ ամենց նման մէկը՝ ար իր այլքին փոշեր են ընտրութեան քաղաքական մէջէն կրնան յանկարծ գլուխ փոխել, իսկ մը նախաձեռնող՝ Բարթուղիմէոս, Մկրտչ, Հրմայեակ, Խաչատրեան, Օրմանեան Եւ: Տաւասար են իրեն համար, ուրեմն ինչո՞ւ համար, իբրև արդէք իրաւունք մը պաշտպանելու պատրաստ, այսքան երկարաձեռնող խնդիրը ու թողալ որ խեղճ կիսկիտ կործանի, թողալ մինչև այն ատեն որ Պատրիարքարանը հիմ գնէ Աթոսին Ս. Սոփիայի Տաճարին քով: Թողալ, վերջապէս, որ արդէն աւերակ քաղաք պատճառն ու հաշտական հաստատութիւն մը բարձր կը կործանի: Վարչական իրաւունք մը պաշտպանելու համար Պատրիարքարանի demarche-ները կրնային արդարաւայժ էրք այդ իրաւասութեան բուն հիմք տալու գործին մէջ ցարդ անգործել ի մնար իր ընդհանրութեամբ, ու Սահմանադրութեան գոյութիւնը անխախտ պահպանել, բայց երբ այս վերջինը ալ մեռեալ տու մը գարծել է, ալ ինչ կարծէ արծէքը պիտի իրաւասութեան արուն անունը Ազգային Սահմանադրութեան մէջ ալ չի կայ, Եւ սակայն Սահմանադրութեան էր՝ որ իր վիճակով մը կը հովանաւորէր ամէն իրաւասութիւն: Այսպէս ուրեմն ո՛չ Օրմանեան՝ այսպիսի ընթացքով Եւ ո՛չ Խաչատրեան՝ կրնան Սահմանադրութեան վայրկեանական տպաւորութիւններուն, թո՛ղ չի կարծեն թէ այս խնդիրը շատով էր բնածին Եւ իրենց մէջէր այդ Աթոսին ժառանգարը կ'ըլլայ փոխանակը կառավարութեան Օրմանեան Սրբաւանի Եւ իր Պատրիարքութիւնն աւելի փաստագրած ու անորոշ քան կիսկիտ ինչը, իսկ Խաչատրեանի համար ինչո՞ւ քիչ տեսնուի իր լուստարարական հաւանաւորութիւնը Առաքելական Աթոսին, մէջ... Թո՛ղ թո՛ղ արեւ ալ՝ արդէք կիսկիտ կան իր արձանի պէս, ընտրէ իր կաթողիկոսը կիսկիտ Ազգ. Պատրիարքարանին շատ աւելի լաւ գիտնի իրենց գաղտնաւոր Աթոսին պահանջները, Աթոսն՝ որ յառաջ քան չ'իկնէ Պոլսոյ Պատրիարքարանին էր:

Գալով Կառավարական Առաջնորդութեանց — Խնդիրը շատ պարզ է. այդ իրաւունքը, ասկից վերջը, քաղաքական պատճառներով Եւ Բայց ինչո՞ւ համար Առաջնորդական ընտրութիւնը պաշտօնական ցանկ հրատարակելէ՛ զանազան քեղարքներով որոնք խնդրակ պատճառելէ զատ արիշ օգուտ մը չ'ունին: Օրմանեան համար թէ՛ ուրեքանց զլուստար է ս'ա հետեւալը՝ զոր Պատրիարքարանի ժողովները՝ իբրև concurrence մը գնելու համար ընտրութիւնը միջև, յառաջ կը բերեն հեռեկալ խօսքերով՝ որոնց յենակէն է՝ յարմարութիւն Եւ յարմարութիւն:

Պատրիարքարանը կ'ընէ — Յարմարութիւնն այն է որ երբ աւելի մեծ վիճակի մը մէջ Տեղապահութիւն ընդ կեկեցական մը աւելի վաքը վիճակէ մը ընտրուի, ապա ըլլայ չ'ընդունելու, այսինքն՝ ընտրութիւնը պատճառ չ'ըլլայ պաշտօնավարութեամբ արդէն ստանալ գիտնի մը վար ինչը տա Յարմարութիւնը ինչն ալ այն է որ փոքր

վիճակի մը Առաջնորդն երբ աւելի մեծ վիճակէ մը ընտրուի, ապա ըլլայ ընդունելու, որպէս զի գրգիւ ըլլայ կեկեցականներուն՝ արդէնք ցուցնելով՝ աւելի կարեւոր պաշտօններու բարձրանալու, փոխանակ գաղտնած մնալու միջև այն տեղը: Արդ՝ Պատրիարքարանի պատրաստած ընդամենը 23 կեկեցականներու ընդ՝ ընտրելու ցանկին՝ որոնց վեցը Արմաշական են, զլուսը կը գտնուին չորս Եւրպոպոսներ, Մեծարդ, Բարթուղիմէոս, Հայեակ Եւ Յակոբ Աչա. ու չ'եմ գիտեր թէ անոնց մէջ ո՞րք ո՞ր Բարձրագոյն վիճակի մը Առաջնորդութիւնը պիտի կրնայ ընդունիլ, քանի որ արդէն բարձր վիճակներու առաջնորդներն էին ու ընտրանաբար փոքր վիճակներ կրնային պիտի զիջանին: Արդէն Հայեակ Եւրպոպոս, ըստ իւր բազմաթիւ քաղաքական, այժմէն հրատարակած է իր հրատարականք, ուստի այդ անունները որ կ'երկն այսօր ինչեւ զանկէն մէջ, ընդունելի են՝ ստանալու ցանկերու մէջ անուն չ'ընելու համար քան երբեք իրականութեան: Իսկ, բայց ի Սահմանադրութեան, մը նոցած 13ին մէջ, կան անուններ՝ զորոնք գաւառները Պատրիարքարանն աւելի լաւ կը ճանչնան, օրինակի համար, ո՛վ չը ճանչնար Խոյստաններ, Ներկարարներ, Ոսկաններ, Վահան Յակոբներ, Յարմարեաններ որոնք չ'են ընտրուի Եւ ո՛չ մէկ դաւաճ, հետեւաբար Պատրիարքարանի այս որոշումը՝ որ կ'երթայ կը թաղուի այս կարգի անցեալ որոշումներու շարքին հետ անտարբեան անդուդին մէջ, երկու նպատակ ունի միայն:

Ա. Յարմարութեան սկզբունք մը կանոնադրելով՝ Արմաշականներուն ասպարէզը ընդարձակել Եւ, Բ. Յարմարութեան իբրև concurrence մէջ բերելով, վիճակի մը օրինակ իր Առաջնորդն ու կաթողիկոսը իր վիճակէն խախտելով՝ ուրիշ տեղը մը առաջնորդ սահմանելու համար մինչև հիմայ հաւանակ Սահմանադրութեան գործուած զեղծութիւնը ապագային համար կանոնի մը տակ առած ըլլալ:

Բայց ժամանակը չի՞ պիտի լուծէ այս խնդիրները... — Վաղ կամ անագան պէտք է պատել:

MEROWIG

ԿԱՐԵՆՈՐ ԱԶԳԻՐ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՐԱՄԱՆՈՐԴՆԵՆ

Անոնք որ իրենց թերթը չ'են ստանար կանոնաւորապէս Արշալոյս յի ցրուելին միջոցաւ, կը խնդրուի որ անմիջապէս հաճին ծոնուցանել մեզ, ի պարտ ու պատշաճ տրնորնութիւն:

Հակառակ պարագային մէջ՝ Արշալոյս յի տնօրնութիւնը ինքզինքը պատասխանատուութենէ զերծը նկատէ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻԱՆ

Այն անգամները՝ որ ամիս յամիս կանոնաւորապէս չ'են ընտր իրենց վճարումները, առաջիկայ տարեկան Ընդհանուր Ժողովին մէջ քուէ Եւ ձայն չ'պիտի ունենան:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՅՈՒՐԶԸ

—*—

Ազգային ին գիտնելին այնքան շատ Եւ այնքան կենսաւոր հանգամանք մը ստացած են այսօր որ մեր Պատրիարքարանը, գէտ գնելու համար անոնց, ու ժողովրդական հայրերը պարզեցնելու ջանքով, ժամանակի սկզբունքն ընտրած է, քանի որ ո՛չ փիլիսոսաբանութիւնն, ո՛չ աստուածաբանութեամբ, ո՛չ մակէմագիքական հայրու ու ո՛չ ալ վարչականութեամբ կարելի պիտի ըլլայ լուծել զանոնք, թէպէտ այս վերջինը, այսինքն վարչականութիւնը, ինչքան որ ինչ պահանջներ կարգուի է իր վարկը: Բայց եկու տես որ քաղաքական այս խնդիրներուն մէջ՝ որոնց վրայ պիտի գրենք իրենց կարգին, ամենէն մեծը, ամենէն կարեւորագոյնն Եւ անմիջապէս, ամենէն իրագործելին առաջին կիսկիտ կաթողիկոսութեան

Հէք գիտեր թէ . . . եան կուսակցութիւնը, որ կը մերժէ այդ առաջարկը, ինչ բանաւոր պատճառներ ունին, որոնք ձեռքի անձանօթ են . . .

Այս, սիրելի բարեկամս կ'զգամ, կուսակցութիւն մը որ տասնեակ տարիներէ ի վեր հիմնուած է, ունի իր վարչութիւնը, իր օւկանը, ձեռքերն ու մասնաճիւղերը, իր յատուկ ծրագիրը եւ գեւ շտաբաններ . . .

Բայց արդէն ինչո՞րին իսկական արժանիքը ատոր մէջ է: Երբ ձեր պաշտելի Հայրենիքին սիրոյն զոհողութիւն մը կ'ուզէք ստանձնել, շատ կը գտնէք վնասիւն եւ նսի զոհը: Եւ արդէն ձեռքէ պահանջուածը անպատճառ միապաղաղ ձուլուի Հէ այլ գէթ սրտի միութիւն, այսինքն՝ համերաշխ գործունէութիւն:

Երբ Համիտի գահուն վրայ բազմեց առաջին Սուլթանը՝ Ֆաթիհ, իր բուրբ վերաւորական եւ մտային ոյժերը ամփոփած, Բիւզանդական գահուն վերջին հարուածը կուտար, երբ Հայրենիքի սիրող թշնամիներով չընկալուած էր, նոյն կայսրութեան նրբաձաշակ դիւանագէտները, պաշտօնէութեան մը համազգեստին վրայի ժապուէնին դոյնը որոշելու մասին կը վիճաբանէին: Մենք ալ այսօր նոյն ճամբուն կը հետեւինք . . .

Ռուսիա, Անգլիա, Գերմանիա, երեք հզոր տէրութիւններ, որ մեր ճակատագրին վրայ մեծ ազդեցութիւն ունին, իրենց ունեցած դաշնակցներով չը գոհանալով, ամեն օր նոր՝ նոր դաշնակցներ կը փնտրեն եւ դաշնագրութիւն մը անշուշտ փոխադրած զոհողութիւններով կը կնքուին: Արդ՝ մենք մեր այս խեղճուկ դրութեան մէջ, գոնէ իրար հետ չ'միանանք, չ'օգնենք եղբայր եղբոր, այս ժխտելը պարզապէս ոճիւր մ'է:

Մեր անգութ թշնամին միահամուռ կը յարձակի մեր վրայ: Անիկա ժէճօն-ժիւրք կոչուածներու վաճառի իսկ իր հետ ունենալէ վերջ, ունի նաև շատ մը այլազան ազդեր, ինչպէս՝ Գերման, Չեքոսլովակ, Արաբները . . . Եւրոպան: Ու այսքան անհեղին պարագայի մը, երբ մեր թշնամիք մեր բնաշնչութիւնը սօսելու կ'սպասեն անհեղին, ինչու մենք ալ չ'միանանք մեր միաբանակ թշնամիին դէմ: Ինչ կ'սպասենք դեռ, կ'սպասենք այն օրուան, որ անիծեալ Եւրասիան մեր ալ վզին մօտենայ եւ ինչ պիտի կրնաք ընել այն ժամանակ, միայն յուսահատ ձեռք մը, բայց այլ ևս վերջացած է ամեն ինչ:

Մեր հարազատ եղբայրներուն անմեղ արևունները, վրէժ կը գոչեն իրենց հովվայրերէն: Բռնաբարութեամբ կոչուած, լրկուած հարսեր, անտէր մնացած որբեր եւ արիւններ, անհեղին միաբերան վրէժ կը գոչեն: Վրէժ միայն պիտի թշնամիին դէմ: Բայց մենք այդ վրէժը մեր եղբայրներուն դէմ կը կը գործածենք, երբ փորձելի վերաբերում մը, կամ անարգանք լսած ենք անոնցմէ: Այս ինչ աստիճան այլասերում: Եղբոր մը աննշան խօսքէն վերաբերուելով, վրէժ պահել անոր դէմ եւ երբ անհամար անմեղ ձայներ իրենց Ս. արեան եւ նուիրական պատուոյն վրէժը կը խնդրեն, չը լսել զանոնք:

Լուր կամ դանդաղել, թշնամիին մեղատակից ըլլալ է, ալ բա՛ւ որքան արիւն որ հոսեցաւ ի զ՛՛ւր՝ ջանանք գոնէ այդ արիւնը մեր Ս. գաղին օգտին ծառայեցնել: Ի՞ր հայ չ'զգար այսօր թէ՛ Միութիւնը անհրաժեշտ է մեր փրկութեան համար, որ արդեւ անձնաւորութիւն այսպէս չը խորհիր. այդքան զգալի է անոր պէտքը: Եւ Միութիւնը ինչ կը պահանջէ մեզմէ, միակ բան մը. սէր: Ի՞նչ մեծ բաւ, սէր, հրաշալի գործեր, իր արտագրութիւններն զայնոր հ'պազնցեն:

Հուր ալ աղիւս որտեղ: պէս, զգուած էք պանդխտութեան մտադրական կեանքէն, եթէ կարօտացած էք ձեր անուան հայրենիքը եւ եթէ արթնցած է ձեր մէջ գաղթը, ձեր տարաբաղդ եղբայրներուն նկատմամբ, միայն չէք ու արդէն հասած պիտի ըլլաք ձեր նպատակին:

Տ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսական նաւատորմը Վաւան հասաւ եւ Պուլիարական նահանգն մարտանախն կողմէն թնդանօթաձուլութեամբ ողջունուեցաւ: Պուլիարիայ նախարարներ Պ. Պ. Գարազէլով Սարաթով և զորավար Բարբիքով նաւատորմը վրայ կ'սպասէին բարի գալուստ մարտիւն համար յանուն Իրենս ֆէրտի նանտի եւ Պուլիարական կառավարութեան: Ռուս Գեր-ժողովակ Հիլտպրան այցելութիւն տուաւ ժողովոյ նախագահին եւ Մէլիտոպոլիտ Սիմեօնին:

Պուլիար նաւերը եւ քաղաքը զարգացուած էին Ռուսական եւ Պուլիարական դրօշակներով: Իսուան ամբողջ մը լեցուած էր նաւամատոյցին վրայ եւ խանդավառութեամբ ընդունեց ծովակալը եւ Ռուս նաւատիրենքը:

Ի պատիւ իրեն տրուած խնջոյքի մը միջոցին Գեր-ժողովակ Հիլտպրան յոյս յայտնեց թէ օր մը Պուլիարական նաւատորմը Ռուսական նաւատորմին քովը պիտի տեսնէ:

ԹՈՒՐԻՔԻԱ

Վերջին օրերս Պրանք-Պրքական վէճ մը պատահեցաւ, յոր կ'ամփոփենք ստորև: 1890 ին ֆրանսական ընկերութիւն մը կազմուեցաւ Պոլսոյ քարայիններ շինելու եւ զանոնք շահագործելու համար, բայց իրատեղ մը վաւերացուած որոշ պայմաններով:

Սակայն Սուլթանը իր շնորհած արտօնութեան արդիւնքը գնել ուզելով եւ գրեման պայմաններուն վրայ ընկերութեան հետ բանակցելու համար երկու տարի առաջ յանձնաժողով մ'ալ կազմած ըլլալով, ընկերութիւնը չ'կրցաւ օգտուիլ իրեն տրուած առանձնաշնորհումներէն: Բայց որովհետեւ գնման խնդիրն ու անորոշ ժամանակին մը յետաձգուած կը թուէր, ընկերութիւնը գիւմուսներ բրաւ որ կամ կառավարութիւնը գնէ եւ վերջացնէ եւ կամ իրեն թոյլատրուի գործել: Սակայն բարձրագոյն Իսուր միշտ խուսափողական պատասխաններով ժամանակ կ'անցնէր:

Ասիկ զատ երկու Պրանսայիք ալ որոնց մին 1875 ին, մէկ բանի սմառ մէջ եւ երկու անգամէն 85,000 սակույ փոխատուութիւն մ'ըրած էր թուրք կառավարութեան, իրենց դրամը կը պահանջէր բայց ի զուր:

Պրանսական դեսպան Պ. Գոնսօման, հաւանութեամբ իր կառավարութեան ուժ գնապէս բարձրեց այս կամայականութեանց դէմ:

Միւս կողմէն Պրանսայի արտաքին գործոց նախարարը Պ. Տելքասէ սաստիկ լեզու մը գործածեց թրքական դեսպան Միւնիք պէյին դէմ:

Առ այժմ կայսրութիւնը այս կէտին վրայ է: Վերջին պահուն թէ՛ Եւրոպական թերթներէն եւ թէ՛ վերի գրուած հեռագրերէն այնպէս կը հասկցուի որ Հանրապետական կառավարութիւնը վերջականապէս որոշած է գէթ այս անգամ մի քիչ կարող եւ հաստատաբարութիւն յայց սոյլ եւ այս միտքով չորս Պրանսական մարտանաւներ պատրաստ են դէպ ի թրքական չուրբը մեկնելու՝ առաջին նշանին: Բայց Վիեննայի թերթերը թերեւ իրաւամբ կ'ըսեն թէ Սուլթանը անմիջապէս պիտի կակղնայ, երբ տեսնէ որ Պ. Տելքասէ կատակելէ հեռու է այդ անգամ:

ԱՒՍՏՐԻԱ

Հռովմէն կը Հեռագրուի թէ Գաղմա տիւր մէջ խորվարները հակա-իտալական

ցոյցներ կը շարունակեն: Իտալացոյց գեմ յարձակումներ եւ թէ՛ Իտալիայ թագաւորին եւ թէ՛ Իտալական կառավարութեան դէմ նախատաղից յօդուածներ օր բոտ օրէ կը շատնան: Աւստրիական կառավարութիւնը ձայն չ'տաներ: Իտալական հիւպատոսները Վիեննայի Իտալական դեսպանին իմացուցին այդ ցոյցները:

Վիեննայի առաջնակարգ թերթը նախ Քրայն յարկ կը հերքէ այս լուրը եւ կ'ըսէ թէ Աւստրիական կառավարութիւնը անտեղեակ է խորվարներուն վերագրուած շարժումէն:

ԿՐԻՏԻ

Չորս տէրութեանց չորս դեսպաններուն որոշման համեմատ, Կրետական կառավարութեան եւ թրքական հանրային պարտքի Վարչութեան միջեւ հետեւեալ պայմանագրութիւնը ստորագրուեցաւ: Թրքական Հանրային պարտքի վարչութիւնը կը հրաժարի Կրետէի վրայ իր ամեն իրաւունքէն եւ առանձնաշնորհումէն պայմանաւ որ Կրետէի կառավարութիւնը իրեն վճարէ մէկ ու կէս միլիոն ֆրանքի գումար մը եւ աղի մեղմամբութիւնը: Վերսիյեալ գումարը մաս առ մաս պիտի վճարուի եւ 3 1/2 0/0 տոկոս մը պիտի ունենայ, պայմանագրութեան անկաշարժութիւնը պիտի ըլլայ քան տարի:

Գրեմէք կը հարցնէ Բիւրաւիճ թէ 50 տարիներէ ի վեր պատերազմները քանի՞ն արժած են աշխարհին:

Աւստիկ ինչ որ կ'արձանագրէ վիճաճակացոյցը: 1854ին՝ Իրիի պատերազմը արժած է 150,000 մարդ եւ 10 միլիոն ֆրանք:

1859ին՝ Իտալիայ պատերազմը արժած է 45,000 մարդ եւ մէկ միլիոն 500 միլիոն ֆրանք:

Տանիմարքայի պատերազմը, որ 1864 ին եղած է Աւստրիայ եւ Իրուսիայ կողմէ, արժած է 30,000 մարդիկ 175 միլիոն ֆրանք:

1866ին Աւստրո-Իրուսական պատերազմը արժած է՝ 45,000 մարդ ու մէկ միլիոն 600 միլիոն ֆրանք:

1870-1871ին Պրանք-Իրուսական պատերազմը արժած է 215,000 մարդիկ եւ 15 միլիոն ֆրանք:

Ռուս-թրքական պատերազմը 250,000 մարդիկ 5 միլիոն 600 միլիոն ֆրանք:

Հարաւային-Աֆրիկէի պատերազմը 40,000 մարդ եւ 5 միլիոն ֆրանք նստած է արդէն Անգլիայ: Ուրքան միլիոններ կորսուած են առանց հաշուելու արիւնը եւ կեանքերը, որոնք չեն կրնար վերստին գնուիլ: Ինչպէս չի զգուցնենք պատերազմները այսպիսի ծանօթագրութիւն մը:

ԻՐԱՆԱՆՅՈՒՄԸ ՄԱԼԻՍԱ ԿՂԶՈՅՆ ՄԷՋ. — Օգոստոս 12ին կէս օրէն յիսույ ցոյց մը տեղի ունեցաւ նոր տուրքերուն դէմ բողոքելու համար: Ցոյցին մասնակցած են 12-15,000 հոգի, եւ չափ մը ազդու ճառեր արտասանուած են:

Յուզարար խումարը Sadrada Realeի մէջ թշնամական ցոյցեր ըրած է զինոսական գլխակին դէմ, Անգլիական դրօշակ մը վար առնուած եւ կտոր կտոր եղած է: Երկրորդ թշնամական ցոյց մ'ըն ալ տեղի ունեցած է Մաքրա Քրոնիլիի գրասենեակներուն առջև: Ժողովրդեան մէջ զգոհութիւնը եւ բարկութիւնը մեծ է կ'ըսուի:

. . . Իրազարութիւն « Արշալոյս » ի Աստ

Լսարան-Ընթերցարան գործ. Վարչութիւնը Պատ. թերթից մեծցուած կուգայ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել առ Մեծ Տիար Պետրոս Յովսէփեան որ իր գէշ Եւրոպ ուղևորութեան առթիւ հաճած էր նուիրել մէկ մեծագիւր գրադարան: 13 կտոր գրքեր կ'ալին, որոնք կուգային մէկ մեծ պահանջը գոհացնել Լսարան-Ընթերցարանի գլխակին Գործ. Վարչութեան Ատենադպիր Ատենապետ Ա. ՉԱՐԵՆՔԻԱՆ Ս. ՕՏԱՊՈՇԵԱՆԻ,

15 Օգոստոս 1901 Գահիրէ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՍԿԱԼԻ ՊԱՏԱՀԱՐ ՄԸ. — Ազգ. քանդակի Սէյիթ-Պաթրիկ հրատարակին վրայ գտնուող թղթաբանութիւնը արդիւր Օրիորդ Պիանգա 1.5 յս Իպրահիմիէ ծովեղերը լողանք բրած ատեր խեղդուած է:

Իր հօրեղբոր աղջկան, Օրիորդ Միլէիկի հետ միասին էր նա: Երկուքն ալ շատ հեռացած էին ծովեղերէն առանց լողալ գիտնալու: Օրիորդները ուժասպառ օգնութիւն կ'աղաղակէին, սակայն բազմիքին տէրը չէ կ'ըսած բան մը ընել: Նախ որ լողալ չէր գիտեր եւ երկրորդ ոչ մտկոյլ մը եւ ոչ ազատութեան դօտի մը ունէր, ինչ որ բացարձակապէս հարկուոր է ծովու բազմիքի մը համար վերջագէտ տիկին Պէրթիանտի ըստպատարը կամաւ Հաստպա, ծովը կը նետուի ու շատ դժուարութեամբ կ'ազատէ օրիորդ Միլէիկին:

Երկրորդ անգամ կը նետուի ծով եւ կը բերէ Օյ: Պիանգան, սակայն անկենդան վիճակի մէջ՝ որ հակառակ աղբեղիկ խնամքներու կենդանութեան նշույ մը իսկ չի ցուցնէր: Կուստի քաջատար ընթացքը արժանի է վարձատրութեան, կ'ըսէ Բիւրաւիճ:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Պէյի Սուլթի դատարանը կախաղանի դատապարտած է էլլաթիա գիւղէն Ապտ-էլ-Մահալի Մօհամմէտ անուն անձը որ մայիս 24 ին կին մը սպաննած էր, իրեն հետ ամուսնանալ չի ուզելուն համար:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Կ. Պոլիս 16 Օգոստոս. — Օսմանեան Պանքան մերժած է 40,000 սակույ կանխավճառ մը ընել կառավարութեան:

Կ. Պոլիս 18 Օգոստոս. — Պրանսական դեսպան Պ. Գոնսօման անցեալ հինգշաբթի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցեց Սուլթանին հետ, յետոյ այցելութիւն տուեր է Արտաքին գործոց Դատական եւ Ելմտական նախարարներուն: Այս տեսակցութիւններէն յետոյ 6 ամիս պայմանագրով տրուած է Բ. Գրան քարտէսները գնելու համար որուն վրայ 4,000,000 ի գեղը մը եղած է: Այն պարագային որ գնուի վերստինայ իր բոլոր իրաւունքը:

Կ. Պոլիս 18 Օգոստոս. — Իրատէի մը կոպատուի որ պիտի արտօնէ քարայիններու վերագնումը 41 միլիոնի:

Ա Ձ Դ

ՕՆՆԻԿ ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասաւ շակութեան թի՛ ամսոյս 25 էն սկսեալ Աթապա-Էլ-Իստրաքէն փոխադրուած է Շարա-Ապաիւ-Աղիւ, Եգիպտական թաւրտին թով գտնուած սպիտիկ խնուրէն:

Օ. ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ կը յուսայ թէ իր յաճախորդները պիտի բարհաճին ըստ առաջնոյն շարունակել իրենց այցելութիւնը, վատհ ըլլալով որ գարձեալ ո՛րէ շանք չը պիտի խնայուի վերինք գոհ կացուցանելու համար:

Պատ. յաճախորդը պիտի գտնեն նաև անուշահամութեանց եւ քուսկի իր քորերեալ բազմատեսակ եւ ընտիր տարիկներ խիստ դիւրամատուլի գիներով Փորձեցէ՛ք եւ պիտի համոզուիք:

ՀՅԼՎԱՆԻ ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ

Table with 6 columns of numbers: 3228, 5201, 8613, 687, 1818, 68; 558, 1308, 1598, 1704, 1729, 1895; 2794, 3231, 3837, 4072, 4440, 6225; 6706, 6715, 6986, 7295, 7778, 7791; 8133, 8155, 9549

